

GRĂDINA BOTANICĂ (INSTITUT) A A.Ș.M. – CENTRU EUROPEAN DE
CERCETARE

*PROGRAM DE DEZVOLTARE A GRĂDINII BOTANICE (INSTITUT) AA.Ș.M.
PENTRU ANII 2014-2018.*

Autor: Dr. ROȘCA Ion

*“Grădinile botanice fac parte integratoare din rosturile culturale ale
unui popor și din comoara culturală a omenirii” Al. Borza (1922).*

"O instituție care deține colecții de plante (vii sau conservate) bine identificate și pe care le folosește în scopuri științifice, de conservare a fitodiversității, de educație și popularizare" (Botanic Gardens Conservation International 1999).

În viziune proprie misiunea Grădinii Botanice (Institut) a AȘM este promovarea conservării diversității plantelor și a educației ecologice.

Întru realizarea acestei misiuni propun programul de dezvoltare pe următorii 4 ani (2014-2018), scopul cărui este: ***Fortificarea capacităților instituționale, prin revigorarea organizatorico-managerială și alinierea la standardele europene.***

Ținând cont de direcțiile strategice ale Grădinii Botanice programul vizează 5 compartimente de bază:

- 1. Finisarea construcției Grădinii Botanice;**
- 2. Cercetări științifice, colecții și expoziții;**
- 3. Finanțarea Grădinii Botanice;**
- 4. Educație și conștientizare ecologică.**

1. Finisarea construcției Grădinii Botanice.

- Este necesar de finisat construcția expozițiilor conform planului general;
- Concomitent necesită lucrări de reconstrucție urgentă toate sectoarele expoziționale ale grădinii: Grădina dirijată; Lianariul; Rozariu; Rocariu; Sectorul floricultură; Sectorul resurse vegetale; Pinariul; Sectorul Flora Moldovei; Sectorul vegetația de stepă; Siringariul; Alpinariul; Rocariul, Sectorul Plante tropicale, Construcția Orangereiei de fond. Grădina Botanică

este un "organism viu" și stringent după perioada de 40 ani restabilirea colecției de plante lemnoase din Familia *Rosaceae* (Genurile *Spiraea*, *Rosa*, *Amelanchier*, *Aronia*, *Chaenomeles*, *Cotoneaster*, *Crataegus*, *Malus*, *Mespilus*, *Pyracantha*, *Pyrus*, *Sorbus*, *Exochorda*, *Cerasus*, *Padus*, *Prinsepia*, *Prunus*);

- Necesitatea inventarierii sub aspectul compoziției specifice cu completarea ulterioară a acestor sectoare cu taxoni conform tematicii și în scopul creșterii diversității plantelor protejate. Monitorizarea colecțiilor Dendrariului, cartarea, identificarea prin GIS/GPS a expozițiilor, crearea bazei de date moderne de poziționare a plantelor decorative lemnoase;
- În perspectivă Grădina Botanică trebuie să mențină în mod constant infrastructura construită la standarde înalt europene, devenind astfel un model de excelență în design horticol și de planificare - o vizita la Grădină va inspira oamenii să includă natura în propriile lor vieți.
- Grădina trebuie să fie un model pentru utilizarea durabilă a resurselor naturale, realizarea de frumusețe, prin metode bazate pe principii ecologice de economisire a energiei ori de câte ori este posibil;
- Grădina va servi drept resursă principală pentru informații despre plante unice și pe cale de dispariție, precum și despre ecosistemele din Republica Moldova, ajutând pentru stabilirea standardelor pentru demonstrarea și utilizarea de material vegetal nativ în grădină, ecosisteme acvatice și palustre, de stepă de luncă, de pădure, inclusive plante inferioare, etc.;
- Crearea Muzeului Naturii (Muzeul Grădinii Botanice, Muzeul Paleontologic, Muzeul Științific);
- Alinierea la standardele europene privind misiunea, structura și managementul instituției;
- Îmbogățirea fondului de carte în cadrul bibliotecii științifice din incinta instituției.

2. Resurse de cercetare Cercetări științifice, colecții și expoziții;

Cercetările științifice trebuie să vizeze următoarele obiective importante:

1. Introducția, aclimatizarea și conservarea genofondului de specii endemice, relice, rare, și pe cale de dispariție, introducerea diferitor grupe de plante, specii și cultivaruri de arbori și arbuști, plante floricole-decorative, alimentare, aromatice, furagere, tehnice, eterooleaginoase și energetice cu implementarea rezultatelor în viața economică și social, Relațiile între plante și schimbările climatic;
 2. Cercetarea vegetației, florei și a surselor vegetale ale Moldovei;
 3. Selecția plantelor dendrofloricole, medicinale, aromatice, energetice, netradiționale;
 4. Biotehnologie;
 5. Crearea Grădinii Botanice cu statut Național la nivel înalt științific și arhitectural-peisager, Construcția verde a Grădinii Botanice conform planului general de construcție și dezvoltare, Construcția orangereii de fond (conservatoriumul florilor), Crearea Grădinilor Botanice din Bălți și Cahul;
 6. Continuarea elaborării bazelor științifice de înverzire a orașelor și satelor republicii;
 7. Activitate editorială - Editarea monografiei Flora Basarabiei, tipărirea publicațiilor științifice și a materialelor de instruire și educație a publicului larg;
 8. Plantele energetice sau biocombustibili;
 9. Reconstrucția ecosistemelor și habitatelor;
- Concomitent programele de cercetare și de conservare vor crea instrumente practice de gestionare și soluții pentru a aborda provocările legate de mediu cu care se confruntă societatea;
 - Grădina trebuie să aibă o contribuție unică la rezolvarea problemelor ecologice actuale prin integrarea activităților de cercetare teoretică, soluții aplicate, și elaborarea măsurilor de management adaptativ pentru a salva comunitățile individuale de specii, precum și a populațiilor speciilor.

Pregătirea cadrelor

- Grădina v-a deveni un centru modern de formare a viitorilor oameni de știință, a arhitecților peisajeri, a horticultorilor, a ecologiștilor. În acest scop este necesar de lansat programe de training (stagii), cursuri de perfecționare precum și parteneriate cu universitățile, colegiile, școlile profesionale. Stagiile vor oferi o experiență profesională semnificativă pentru tineri la instituțiile pe care le servesc;
- Alegerea și Pregătirea cadrelor – doctoranzi – solicitarea mai multor locuri pentru specialitatea Botanică;
- Atestarea și Perfecționarea personalului în conformitate cu politica Europeană privind cercetarea științifică, conservarea și managementul diversității vegetale;
- Organizarea de școli de vara, ateliere de lucru tematice;
- Crearea de laboratoare interdepartamentale cu autoritățile publice central cointeresate;
- Asigurarea calității cercetărilor prin Publicații de calitate în reviste naționale și în *reviste internaționale cotate ISI (International Scientific Index)* – **Brevete** – Implementări în economia națională;
- Crearea unei comisii metodice lucrative (remunerarea membrilor comisiei) pentru monitorizarea cercetărilor pe domenii; stoparea publicării haotice a lucrărilor științifice
- Stimularea materială (premii) pentru fiecare publicație în reviste ISI, brevet de invenție, implementare;
- Plata pentru volumul și eficiența muncii în conformitate cu indicatorii de activitate (numărul de publicații, brevete, participări în proiecte, participări la manifestații științifice, etc);
- Stabilirea unor colaborări mai strânse cu specialiștii din același domenii din diferite instituții pentru asigurarea cercetărilor interdisciplinare;

- păstrarea potențialului științific existent; (ar fi bine o clasificare a cercetătorilor pe varste, de unde ar reieși necesitatea stringentă de atragere a tinerilor în cercetare)
- atenție sporită la capitolul pregătirea cadrelor; atragerea tinerilor în cercetare prin sporiri de salariu și susținerea programelor pentru tineret la orice nivel;
- stimularea mobilității cercetătorilor pentru a avea acces la echipamentul modern și posibilități de colaborare internațională, dar și beneficiu material
- Pregătirea specialiștilor (laboranți, tehnicieni) care muncesc în colecții, sere, laboratoare și care sunt la moment o verigă uitată dar foarte importantă în asigurarea calității cercetărilor
- Îmbunătățirea condițiilor de muncă (stare deplorabilă la moment) a fiecărui cercetător; renovarea și dotarea cu mobilier corespunzător a cabinetelor și laboratoarelor; cofinanțare la proiectele internaționale pentru procurare de echipament;
- Reînvierea activității întregului colectiv dar și stabilirea unui contact mai strâns cu societatea prin organizarea evenimentelor de popularizare a științei (*Grădina Bunicii, Învățăm de la Natură, Întâlnire cu o plantă etc.*)
- Crearea Centrului Horticol, care va spori capacitatea de a dezvolta, cerceta, și crea de noi plante horticole (soiuri, cultivaruri). Totodată acesta v-a include extinderea opțiunilor de plantare disponibile pentru grădinile botanice nou create, respectând integritatea ecologică a zonelor naturale. Centrul Horticol v-a colabora cu pepinierelor corespunzătoare din întreaga lume cu scopul de a introduce plante, generând astfel venituri semnificative în buget.

Colecțiile și expozițiile grădinii trebuie să devină un standard , un model în ceea ce privește selecția, conținut, și lucrările de îngrijire.

Colecțiile trebuie să devină accesibile și utile pentru publicul larg și vor continua să aprofundeze genofondul, prin colecții specializate, care sprijină cercetarea și

educația. În acest sens grădina va efectua un program viguros de explorare la nivel național și internațional a plantelor pentru a diversifica colecțiile, colecta taxoni de plante mai bine adaptate la clima noastră, și de a crea colecții de excelență;

Crearea Sectorului Civilizației străvechi – Dezvoltarea Grădinii Japoneze cu lac, din nisip și pietre, cu casa ceaiului, Grădina Romană, Labirintul, Poiana Poveștilor;

Includerea construcțiilor decorative (podețe, pavilioane, scări balustrade) și a dotărilor ornamentale (bănci, statui, vase, coloane etc.);

Dezvoltarea rețelei de drumuri pentru explorarea complexă și punerea în valoare a frumuseții expozițiilor existente și a celor noi create;

3. Finanțarea Grădinii Botanice

Misiunea Grădinii și acest program poate fi îndeplinit numai în cazul în care dispune de siguranța financiară. Grădina va crește veniturile anuale pentru a satisface creșterile anuale de cheltuieli prin diversificarea surselor de venit

De exemplu, vom extinde și crea noi inițiative de afaceri, parteneriate strategice cu companii, agenții publice, asigurăm relații pozitive cu furnizorii (de dezvoltat);

Grădina va îndeplini obiectivele anuale stabilite să crească dotarea principală, utilizând un raport de 4:1 la cheltuielile de funcționare ca obiectiv;

- Grădina va elabora un plan de acțiuni pentru strângerea de fonduri pentru a finaliza proiectele prioritare. Un accent deosebit va fi pus pe proiecte de întreținere și modernizare serele de producție și pepiniere, amenajarea colecțiilor și expozițiilor (restaurarea), crearea și reactualizarea traseelor turistice, precum și a infrastructurii, a rețelelor edilitare.
- Este necesar de valorificat la maximum potențialul Grădinii Botanice;
- Va fi creată o unitate în cadrul Grădinii pentru accesarea fondurilor din proiecte internaționale și naționale, a granturilor pentru cercetare;
- Va fi elaborată o strategie de management și marketing a vizitatorilor;

Integrarea grădinii în circuitul turistic național și internațional. Grădina va fi o destinație accesibilă, prin crearea de programe pe tot parcursul anului, care oferă

vizitatorilor posibilitatea de a experimenta și de a înțelege natura și lumea naturală, în interior și în afară;

- Integrarea activă în viața socială și culturală a municipiului și a republicii organizarea diferitor evenimente și manifestări culturale. Grădina va contribui la crearea unui nou "coridor cultural", în colaborare cu Uniunea Scriitorilor, Muzeul de Etnografie și Istorie Naturală, și alte instituții, vizitatori și birourile turistice, etc ;
- Utilizarea surselor de energie netradiționale;
- Cooptarea ambasadelor și reprezentanților misiunilor diplomatice în realizarea proiectelor comune (masterklass la ikebana, arta bonsai, diferite stiluri peisajere grădini englezești, franceze, arta topiară etc.)
- Aderarea în calitate de membru la rețeaua internațională a Grădinilor Botanice;
- Promovarea imaginii Grădinii în mass-media locală și internațională.

4. Educație și conștientizare ecologică.

Grădina Botanică va elabora un program de educație ecologică comunitară cu un impact puternic, adresat cetățenilor de toate vârstele și preocupările.

Concomitent este necesar de creat un centru de informare ecologică care va elabora programe de educație de mediu pentru profesori, și elevi, publicații, diferite evenimente dedicate mediului înconjurător;

Participanții la programe vor primi cel mai înalt nivel de instruire pe teme legate de plante, ecosisteme sănătoase, și producția de alimente, pentru propria lor vindecare și bunăstare, precum și pentru a crește înțelegerea și respectul pentru natura.

Perfectionarea cadrelor.

Atingerea tuturor obiectivelor descrise anterior presupune elaborarea unei scheme de personal adecvate, reorganizarea conceptuală și umană a compartimentelor din cadrul Grădinii Botanice, asigurarea accesului la informația

de specialitate la nivel national si international si formarea unei echipe competitive de specialisti in taxonomie vegetala.

Perfectionarea personalului in conformitate cu politica Europeana privind cercetarea stiintifica, conservarea si managementul diversitatii vegetale.

Asocierea la diverse forumuri și asociații

- **Asociatia Gradinilor Botanice din Romania (AGBR)**, din anul 2000
- **PLANTA EUROPA International Organization for the Conservation of Wild Plants in Europe**, din anul 2003
- **Association of European Botanic Gardens**, din anul 2007